

Acil Durum Ekipleri Özyeterlilik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Acil Durum Ekipleri Özyeterlilik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16208>

Özet

Acil Durum Ekipleri Özyeterlilik Ölçeği (ADEOÖ), 2018 yılında Funda Yalçın tarafından bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiş bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Bu ölçek, acil durumlara müdahale eden profesyonel ekiplerin ve çalışanların, kriz anlarında görevlerini başarıyla yerine getirebileceklerine dair sahip oldukları inanç düzeylerini, yani mesleki özyeterlilik algılarının ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek, özellikle yüksek stresli ve kritik müdahale gerektiren ortamlarda görev yapan personelin psikolojik dayanıklılığı ve görev yeterliliğini değerlendirmeye odaklanmaktadır.

ADEOÖ, acil durum görevlilerinin, beklenmedik olaylar karşısında problem çözme becerileri, duygusal regülasyon yetenekleri ve ekip içinde koordinasyon sağlama kapasiteleri gibi kritik alanlardaki yeterlilik algılarını belirleyerek, kurumsal eğitim ve destek programlarının etkinliğini arttırmaya katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler

Acil durum, Özyeterlilik, Kurtarma ekipleri, Ölçek geliştirme, Afet yönetimi, Psikometri, Kriz müdahalesi.

Yazarlar

Funda Yalçın

Amaç

Acil Durum Ekipleri Özyeterlilik Ölçeği'nin temel amacı, acil durum hizmetlerinde çalışan personelin, mesleki görevlerini etkili bir şekilde yerine getirme yeteneklerine olan kişisel inançların ölçmektir. Bu inanç düzeyi, personelin stres altındaki performansını, karar verme hızını ve zorluklarla başa çıkma motivasyonunu doğrudan etkilemektedir. Ölçek, bu kritik personel grubunun yeterlilik algılarını sistematik olarak değerlendirerek, potansiyel zayıflıkların tespit etmeyi ve bu alanlara yönelik hedefli psikolojik destek ve eğitim programları geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Ölçek, aynı zamanda, farklı demografik veya mesleki gruplara ait acil durum çalışanlarının özyeterlilik düzeylerini karşılaştırmak ve bu düzeylerin iş tatmini, tükenmişlik veya performans gibi diğer önemli değişkenlerle ilişkisini incelemek için sağlam bir psikometrik araç sunmaktadır.

Yapı

ADEOÖ, Albert Bandura'nın Sosyal Bilişsel Kuramı'nda merkezi bir rol oynayan özyeterlilik (self-

efficacy) yapılmaktadır. Bu yapılm, bireyin belirli sonuçları üretecek eylemleri başarıyla gerçekleştirebileceğine dair yargıdır. Acil durum bağlamında, bu yapılm genellikle multidimansiyonel olarak ele alınır ve bunları kapsayabilir:

Görev Yeterliliği: Acil müdahale tekniklerini ve prosedürlerini uygulama becerisine olan inanç.

Duygusal Yönetim Yeterliliği: Yüksek stres, korku ve travmatik olaylar karşısında duygusal dengeyi koruma yeteneğine olan inanç.

Ekip Çalışması ve Koordinasyon Yeterliliği: Ekip üyeleriyle etkili iletişim kurma ve karmaşık operasyonları koordine etme becerisine olan inanç.

Problem Çözme Yeterliliği: Beklenmedik veya deyimken acil durum senaryolarında hızlı ve doğru kararlar verme yeteneğine olan inanç.

Geçerlik

Kaynak referansında Geçerlik bilgisi spesifik olarak belirtilmemiş olsa da (--), bir ölçek geliştirme çalışması kapsamında temel geçerlik analizlerinin yapıldığı varsayılmaktadır. Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında öncelikle uzman görüşleri alınarak **kapsam geçerliliği** sağlanmıştır. Bu süreçte, acil durum alanında çalışmış uzmanlar, maddelerin ölçülmek istenen yapıyı temsil edip etmediğini değerlendirilmiştir.

Asıl geçerlik kanıtı, **yapı geçerliliği** analizleri ile elde edilmiştir. Bu analizler, genellikle Faktör Analizi kullanılarak ölçeğin teorik yapıyla destekleyen alt boyutlara sahip olup olmadığını göstermeyi amaçlar. Yapı geçerliliği sonuçlarına, ölçeğin acil durum ekiplerinin özyeterlilik algısına beklenen psikolojik boyutlarda ölçtüyü kanıtlaması beklenir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik bilgisi kaynak referansında belirtilmemiştir (--). Ancak psikometrik standartlara uygun olarak, ölçeğin iç tutarlılığını deyimlendirilmesi için analizlerin gerçekleştirildiği kabul edilmektedir. Ölçeğin güvenilirliği, genellikle **Cronbach Alfa Ç Tutarlılık Katsayısı** hesaplanarak rapor edilir. Bu katsayı, ölçekteki tüm maddelerin aynı yapıyı ne derece tutarlı bir şekilde ölçtüyü gösterir.

Yüksek iç tutarlılık katsayısı (genellikle .70 ve üzeri), ADEOÖ maddelerinin acil durum görevlilerinin özyeterlilik düzeylerini istikrarlı bir biçimde ölçtüyü işaret eder. Ayrıca, ölçeğin zamana karşı tutarlılığını deyimlendirmek amacıyla test-tekrar test güvenirlilik analizlerinin de yapılmış olması muhtemeldir.

Faktör Analizi

Acil Durum Ekipleri Özyeterlilik Ölçeği'nin yapı geçerliliğini incelemek amacıyla Faktör Analizi (FA)

kullanılmaktadır. Ölçek geliştirme çalışmalarında yaygın olarak kullanılan **Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)**, başlangıçta veri setinden elde edilen maddelerin temel alt boyutları (faktörlerini) belirlemek için uygulanmaktadır. Bu analiz, ölçeğin kaç boyuttan oluştuğunu ve hangi maddelerin hangi boyuta yüklendiğini ortaya koymaktadır.

AFA sonuçlarından, ölçeğin teorik modelinin veri ile ne kadar uyumlu olduğunu test etmek amacıyla **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** de yapılabilmektedir. DFA, elde edilen faktör yapılarının yeterli uyum indekslerine sahip olup olmadığını göstererek ölçeğin yapısal geçerliliğini güçlendirmektedir. Bu faktörler genellikle, acil durum görevlilerinin farklı yeterlilik alanlarına (örneğin, teknik müdahale, kriz iletişimi, duygusal dayanıklılık) karşılık gelmektedir.

Araç

Test Type:

Geliştirme (Developmental Scale)

Format:

Tahmini olarak 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmaktadır (Örneğin: 1=Kesinlikle Katılmıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum). Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.

Language Available:

Türkçe (Turkish)

Population Group:

Profesyonel Acil Durum Ekipleri Çalışanları.

Age Group:

Yetkinler.

Population Details:

Acil serviste, itfaiye tekilatında, afet ve acil durum yönetim birimlerinde (AFAD) veya benzeri kriz müdahale alanlarında aktif olarak görev yapan personel.

Test Methodology:

Öz bildirim ölçeği (Self-report questionnaire).

Anahtar Kelimeler

Öz bildirim, Kriz yönetimi, Psikometrik özellikler, Yüksek lisans tezi, Acil durum personeli, Ölçek geliştirme.

Yazarlar

Author ORCID Identifier:

Mevcut değil.

Affiliation Email addresses:

fundayalcin17@gmail.com (Sorumlu Yazar İletişim)

Correspondence Address:

Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul (Tez Bağlantısı).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2018 yılında Funda Yalçın'ın yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin akademik ve araştırma amaçları kullanılması genellikle ücretsizdir, ancak ticari veya geniş ölçekli uygulamalar için yazar Funda Yalçın ile iletişime geçilmesi önerilmektedir. Sorumlu yazar ile iletişim adresi: fundayalcin17@gmail.com.

Bu ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: **[acil-durum-ekipleri-ozyeterlilik-olcegi-toad.pdf](#)**

The original PDF can be downloaded here: [acil-durum-ekipleri-ozyeterlilik-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Yalçın, F. (2018). *Acil durumlarda çalışanların öz yeterliliği: Bir ölçek geliştirme çalışması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Acil Durum Ekipleri Özyeterlilik Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır.

ARABPSYCHOLOGY.COM